Något om föregående nordpolsexpeditioner.

Den Amundsenska nordpolsexpeditionen tilldrager sig f. n. hela den civiliserade världens intresse. Skall han lyckas eller ej? (Detta skrevs, innan Amundsen kommit tillbaka.)

Svaret kommer ju Amundsen förr eller senare att ge. I alla händelser torde flygteknikens utveckling borga för att det blir luftledes, som polen kommer att ytterligare utforskas.

Den amerikanske upptäcktsresanden Peary står ju som den "officielle" upptäckaren av nordpolen. Men långt före Pearys förmenta framträngande till polen, vilken händelse ägde rum år 1909, ha otaliga expeditioner utrustats för att över polarisen söka sig fram till polen. Om ej ha ju icke upptäcktsresandena varit så väl rustade, och de många berättelserna om deras fleriåriga vistelser i polarregionerna, utan förbindelse med civilisationen, ha givit oss klara föreställningar om den kamp, de kämpat mot den övermäktiga arktiska naturen.

Redan 1587 gjorde engelsmannen Davis en färd längs Grönlands västkust och trängde därvid fram till den 73:e breddgraden. 20 år senare försökte hans landsman Hudson att segla längs Grönlands ostkust, varvid han nådde samma breddgrad, där han blev stoppad av isen. Han fortsatte vidare österut och vidare norrut och kom slutligen till den 80:e breddgraden. Det var hoppet om att finna en kortare sjöväg till de rika kolonierna i östern, som var drivfjädern till dessa första försök att genomtränga polarisen. År 1818 lyckades det den engelske geografen John Barrow att väcka intresse för polarforskningen. Han fick det engelska parlamentet att uppställa en premie på 20,000 pund för en expedition genom Nordvästpassagen samt 5,000 pund i pris till den, som först nådde fram till den 89:de breddgraden. Då började män sådana som John Franklin, John Ross och amiral William Parry sin berömda resor. År 1827 gjorde Parry — efter att tidigare ha deltagit i Ross' försök att finna nordvästpassagen — ett försök att nå nordpolen från Spetsbergen. Han kämpade sig fram till 82 gr. 45 min., en prestation, som stod sig i 49 år.

En ny riktning för nordpolsforskningen började med Jeannetteexpeditionen 1879. Denna riktning fortsatte med Nansens Framexpedition 1893—1896 och senare av Amundsens Maudexpedition. Dessa ha dragit fördel av fartygens drift i isen norrut, och dessa expeditioner är det också, som givit det största vetenskapligt utbytet. I detta hänseende kan Nansens Fram-färd tillmätas den största betydelsen. Frithiof Nansens genialiskt planlagda och utomordentligt genomförda expedition genomträngde sålunda 130 längdgrader ostvästligt genom det okända polarhavet över Asiens nordkust, och färden gav ett lysande vetenskapligt resultat, först och främst för oceanografiens vidkommande, ett resultat, som Nansen själv i ett flertal digra arbeten bearbetat.

Nansen hade framlagt sin plan för det norska geografiska sällskapet år 1890 och möttes därvid av en icke ringa skepsis. Det oaktat bidrog norska staten med 200,000 kr, och med stöd av konung Oscar II och en del privatmän kunde Fram år 1893 den 24 juni lägga ut från Oslo. Den 23 september 1893 frös Fram fast i isen västerut från de Ny-Sibirska öarna och drev därefter stadigt nordväst. Den 14 mars förankrade Nansen och dåvarande löjtnant (nu major) Hjalmar Johansson Fram på 84:e breddgraden och började sin framstöt mot polen. Det blev en färd full av övernaturliga ansträngningar, en oviss kamp mot den obevekliga polarnaturen, och endast en järnfast vilja hos de två männen gjorde, att de icke dukade under.

I sina skildringar av denna färd, Nansen i "Framöver Nordhavet" och Johanssan i "Selvanden på 86 gr. 14'", ge dessa djärva män hemska skildringar av de fasor de hade att kämpa igenom. Efter en äventyrlig färd nådde de slutligen Franz Josefs land, där de måste övervintra i en koja, byggd av sten och drivtimmer, och där deras enda föda bestod av vad de kunde skaffa sig under björn- och valrossjakterna. På våren 1896 träffade de så samman med amerikanaren Jacksons expedition och följde med denna till Vardö, dit de anlände i augusti samma år. Kort därefter inkom också Fram till Tromsö. Besättningen å fartyget hade för länge sedan uppgivit hoppet om att få se de båda forskarna i livet, och stor blev därför överraskningen, då de fingo underrättelsen, att dessa redan förut anlänt till fosterlandet.

Fram-färden framkallade en stor hänförelse över hela världen, och följden blev sedan en formlig kappläpning till nordpolen. Man gick till väga med större eller mindre grundlighet i förberedelserna. Den som tog sin uppgift mest grundligt och närdes av den fasta föresatsen att nå polen, var amerikanaren Peary. Han gjorde sig genom årslånga uppehåll i de arktiska regionerna väl förtrogen med de klimatiska förhållandena, och han förstod också att begagna sig av de infödda eskimåernas transportmedel. Som medhjälpare under sin strapatsrika färd hade han bl. a. en neger, och så märkvärdigt det än kan höras, då "The stars and stripes" planterades vid nordpolen, var också en neger närvarande. (Denna historia förefaller dock nu ganska apokryfisk efter vad Amundsen haft att meddela.)

Man kan få en god föreställning om Pearys energi och målmedvetenhet, då man betänker, att han gjorde sin första framstöt mot polen 1891, varefter han år efter år fortsatte, tills han den 16 april 1909 nådde fram till målet.

Under tiden hade emellertid flera andra expeditioner sökt tränga fram till polen. År 1900 gjorde hertigen av Abruzzerna ett försök via Franz Josefs land. En av hans närmaste män, Cagni, företog därunder en slädresa mot polen, och lyckades han därvid tränga fram till 86 gr. 34 min., någon mil längre än Nansen nått.

En sensation, som fick diskussionens böljor i rörelse, blev det, när Frederick Cook, en av Pearys ledsagare på dennes första försök att nå polen, år 1909 över Grönland kom till Köpenhamn från en slädfärd över ishavet och berättade, att han sommaren förut med två eskimåer hade nått polen. Köpenhamn gav polarforskare nen hjärtlig hyllning såsom nordpolens upptäckare. Emellertid återvände Peary strax efter det budskapet om Cooks bragd blivit känt över världen, och han var den förste, som drog i tvivelsmål, att Cook verkligen varit vid polen. Sedermera, då Cook framlade sina reseskildringar, var det många saker, som förvånade den geografiska världen. För det första ansågs det omöjligt att kunna företaga så långa dagsresor, som han sade sig ha gjort, och då icke heller hans geografiska rön gynnes stämma överens med de faktiska förhållandena, fick Cook finna sig i, att man så småningom fråntog honom äran för nordpolens upptäckt.

Roald Amundsens och Lincoln Ellsworths färd till nordpolen i aeroplan har, enligt ett telegram från Göteborg den 2 juni, i Sverige återuppväckt hoppet om att finna spår efter de tre svenska ingenjörerna — Solomon A. André, Nils Strindberg och Knut Fraenkel — som för 28 år sedan voro de första, som från Spetsbergen sökte nå nordpolen luftvägen. Men på den tiden funnos varken aeroplan eller styrbara luftskepp, varför de använde en vanlig ballong. Två dagar efter avfärden hörde man från dem genom en brevduva, men sedan har man aldrig haft någon underrättelse om deras öde. När helst en ny expedition avgår till de okända arktiska trakterna, hoppas deras släktingar och vänner i Sverige, att man en dag skall finna något, som skall lösa deras ödes mysterium. Som de voro energiska och välutrustade män, gjorde de säkerligen ansträngningar till det yttersta, innan de gåvo upp hoppet, och om sanningen om deras öde en gång blir känd, kanske världen får läsa en skildring, som är lika spännande som den om kapten Scott, vilken nådde sydpolen kort efter Amundsen, endast för att på vägen tillbaka omkomma med sina följeslagare.

Det var i Förenta Staterna, som André först fick idén att segla genom luften. 1874 avlade han examen vid Tekniska högskolan i Stockholm, och sedan han i två år arbetat som mekanisk ingenjör, beslöt han att besöka den stora hundraårsutställningen i Philadelphia. Där arbetade han som vaktmästare i den svenska paviljongen för att få fritt tillträde till hela utställningen varje dag. Hans dagbok visar, att han vanligen betalade från 5 till 10 cents om dagen för middag. Denna diet samt för mycket isvatten och ett solstygn höllo på att ruinera hans hälsa. Han hade mellertid i Amerika blivit bekant med en amerikansk ballongman vid namn Wise, och av denne fick han sig de första praktiska lektionerna i aviation. Det kostade $75 att gå upp i ballong på den tiden, men André lyckades aldrig samla mer än $50.

Efter sin återkomst till Sverige fortsatte han att intressera sig för aviation, och 1882—83 deltog han även i en expedition till Spetsbergen, varunder han fick idén att flyga till nordpolen. Tio år senare var han chef för patentverket och blev då i stånd att skaffa sig en egen ballong, "Svea." I denna nådde han en höjd av 14,000 fot och gjorde därunder många viktiga observationer, bl. a. rörande möjligheten att göra kartor från luftfotografier. Han förutsåg mycket av det lufttjänstarbete, som 30 år senare utfördes under världskriget.

André led under en färd med "Svea" skeppsbrott på Finlands kust, men 1895 meddelade han, att han utarbetat en plan för att flyga till nordpolen i en annan ballong. Följande sommar avreste han från Göteborg under stort jubel till Spetsbergen men måste på grund av olämplig väderlek återvända. Men följande år reste han åter till Spetsbergen, och med sina två följeslagare gick han den 11 juli kl. 2:30 e. m. till väders. Hans ballong "örnen" hade befunnits läcka, och draglinorna, med vilka han hoppats kunna styra, brusto strax efter starten, men en brevduva förde tillbaka meddelandet, att han i två dagar utan missöde befunnit sig i luften. Vad som sedan hände expeditionen, vet ingen.

Andrés ballongexpedition steg upp från Spetsbergen den 11 juli 1897, och sedan dess har den varit försvunnen. Vid den isländska kusten fann man en tid efter starten en boj med följande meddelande från ballongfararna, daterat startdagen 16:55 e. m.: "Vi svava på en höjd av 600 m. Allt väl. André, Fraenkel, Strindberg." Ombord på valfångaren "Alken" sköt man den 20 juli samma år en brevduva, som bar en biljett, på vilken stod skrivet: 13 juli kl. 12:30 e. m. 82 gr. 2 nordlig bredd, 150 gr. 5 ostlig. God fart mot ost 10 gr. syd. Allt väl ombord. Detta är min tredje duvpost. André." Detta är det sista livstecknet från expeditionen. Flera hjälpexpeditioner sändes till polarhavet för att söka efter de försvunna, men utan resultat.

Att André skulle misslyckas, förutsågo redan vid starten många, som voro införstatta i den dåtida primitiva luftseglingskonsten. Fastän flygtekniken nu står så högt, att skickliga flygare redan flugit hela jorden runt, finns det nog sakkunniga, som anse, att Amundsen skall ha god tur, om han skall lyckas. Andra däremot se mera optimistiskt på hans företag och mena, att flygningen till polen bör gå som en dans.

Andrés och hans medhjälpares sorgliga öde avskräckte ingalunda polarforskarna att med ballong kunna nå polen. Amerikanaren Wellman, som åren 1894 och 1898 gjort 2 misslyckade försök att komma till polen med tillhjälp av hundar och slädar, tog upp Andrés plan på nytt, i det han gjorde två försök, nämligen 1907 och 1909, denna gång med styrbar ballong och med start från Spetsbergen. Det blev emellertid endast försök, och han fick vända om, sedan han insett det omöjliga i att realisera planen. Den tyske meteorologen Hergesell och greve Zeppelin diskuterade redan år 1909 frågan om en vetenskaplig undersökning av polarområdet från ett styrbart luftskepp. Världskriget kom emellertid emellan och satte stopp för dessa planer.

Närmast som ett kuriosum kunna nämnas de fantastiska planer, som på sin tid framkommo, och som ginge ut på att nå polen med en undervattensbåt eller jätteisbrytare. Något försök med undervattensbåt kom aldrig till stånd, men den ryske amiralen Makaroff gjorde däremot ansträngningar att med den starka isbrytaren "Jermak" forcera polarisen, vilken emellertid visade sig ångaren övermäktig.

Från de sista åren kan slutligen erinras Amundsens försök år 1923 att flyga till polen från Wainwright samt kanadensaren Algarssons planer att med luftskepp uppnå den eftertrådda punkten på vårt klot och tysken Brauns senaste idé att med en zeppelinare draga ut mot samma mål, en idé, som Nansen säges understödja.

En Läkare med Mångårig Erfarenhet Säger

Efter en Svår Sjukdom i Influensa, Grip, Lunginflammation Eller Andra Försvagande Sjukdomar Finnes Intet Som Återför Hälsa och Krafter så Snabbt Som Nuga-Tone

Efter dylika försvagande sjukdomar bör ni försöka Nuga-Tone. Det skall storligen överraska er hur fort ni börjar att känna hur hälsan och krafter återvända. Denna tidlösa läsare skola finna Nuga-Tone vara ett utomordentligt medel i dylika fall. Det är ett enkelt, behagligt medel, som ger ökad styrka och vigör och fort stärker blodet och kroppen. Nuga-Tone skänker uppfrisknande sömn, utmärkt appetit, stimulerar njurarna och levern samt reglerar magen och tarmarna förträffligt. Försök det och ni skall börja att må bättre inom några dagar. Tillverkarne av Nuga-Tone veta så väl vad det kommer att uträtta i dylika fall att de lägga alla apotekare att garantera det och återbetala edra pengar, ifall ni icke skulle bli belåten. Läs garantin å varje paket. Rekommenderas, garanteras och säljes av alla apotekare.

Magic Bakpulver är alltid tillförlitligt vid bakning av "cakes" och småbröd. Det innehåller intet alun eller orenligheter av något slag. Var säker att alltid få fatt på det rätta.

Sveriges ledande bolag.

Ehuru det världsomfattande Svenska Tändsticksbolaget med dess 180 milj. kr. numera har ett större aktiekapital än Grängesbergsbolaget med dess 119 milj. kr., förblir det sistnämnda dock landets stora ledande affärsbolag och står i denna egenskap alltjämnt i allmänintressets förgrund.

För övrigt har ju tändsticksbolaget sitt huvudkapital och sin huvudaffär i utlandet. Intet av Sveriges storbolag har träffats så hårt av krigets och efterkrisens verkningar som Grängesbergskoncernen. Det tyska stålsyndikat, som var dess största avnämare, drabbades lika svårt av krigsblockaden som av det franska Ruhrbeslaget. Men med Londonöverenskommelsen i fjol våras inträdde en snabb förändring i hela läget. Den ökning i malmexporten, som dateras från försommaren 1924, har fortsatt i stegrad skala. Tillväxten i denna export synes därav, att procenten av utförseln under årets tre första månader av 1913 års utförsel var resp. 131,148 o. 169 mot 52,42 och 82 motsvarande månad 1924.

Trafik A. B. Grängesberg—Oxelösunds inkomster härröra mestadels från utdelningar från dotterbolag, varav Loussavaara—Kirunavaara är det förnämsta. I andra rummet som malmbolag kommer Gellivare och Grängesberg ,vilket sistnämnda såsom det älsta givit hela komplexet dess namn. Ursprungligen var Grängesberg ett rent trafikbolag med syfte att frakta mellansvensk järnmalm till Östersjöhamn. Ännu i dag är det intressent i fyra dylika järnvägsbolag, av vilka ett utmynnar i Oxelösund. Dessa trafikföretag till lands spela numera en underordnad roll i den omfångsrika koncernen i förhållande till sjötrafiken, som i början av detta år ombesörjdes av en flotta om 158,000 ton. Den viktigaste ändringen i balansen har uppstått därigenom, att ej mindre är 24 miljoner kr. avskrivits på tonnaget, som sålunda nedbrakts till 200 kronor pr ton, vilket för dylika dyra fartyg lär understiga nuvarande låga byggnadskostnad. I stället ökas det bokförda värdet å aktierna i Loussavaara—Kirunavaara med precis samma 24 milj. kr., varigenom detta stiger till 80 milj. kr. Detta oaktat kan styrelsen meddela aktieägarna, att detta höjda bokvärde högst väsentligt understiger det verkliga värdet. Omslutningen, vilken 1921 utgjorde över 270 milj. kr., hade för 1924 uppnått nära 310 milj. kr. Tillgångar och skulder balanserade 1924 med 159 milj. 261 tusen kr. Fordringarna hos banker m. fl. hade under räkenskapsåret ökats från 12 till 29 milj. kr., samtidigt som de främmande skulderna minskats med över 7 milj. kr., vilket betyder en förbättring, som överstiger 24 milj. kr. Detta är siffror, som tala för sig själva.

För i år räknar man med en skeppning av ända till 7 milj. ton, varigenom de alltför stora lagren skulle avsevärt minskas och bankskulden med dem. Därest den allmänna förbättringen i Tyskland kommer att fortgå i samma tempo som hittills, bör Grängesbergsbolaget få avsättning för all den malm, det i år kan bryta. Om något bättre priser kunnat betingas i de nyare kontrakten, vet man ej, men i betraktande av att malmpriserna f.n. i jämförelse med 1913 ligga långt under den allmänna prisnivån, vore ju en måttlig prisökning på en för den tyska storindustrien nödvändig råvara väl befogad, anmärker affärsvärlden. Skallè, som man antar bland de invigda, Grängesbergs järnmalmexport under detta år inbringa landet ända till 120 milj. kr., bleve det en synnerligen välkommen hjälp till att utjämna det annars stora importöverskottet, så mycket mer, som här intet bortgår för importerad råvara.

Tio teser för de kristnas sociala syn.

Förberedelserna för "Ekumeniska mötet" i Stockholm klara.

Svenska delegationen i allmänkyrkliga världskongressen, "Ekumeniska mötet," som hålles i Stockholm den 19—30 augusti i år, har nu haft sammanträde under ärkebiskopens ordförandeskap och beslutat om de yttre anordningarna vid kongressen och om delegationens egen insats i det blivande arbetet i sammanhang med kongressen.

Såsom tidigare meddelats, är delegationen sammansatt av representanter både för svenska kyrkan, lekmän såväl som präster, och de större frikyrkliga samfunden i landet. Inom sig har denna delegation utsett en nämnd som under ordförandeskap av Biskop Einar Billing har haft att förbereda behandlingen av en bland kongressens största och viktigaste frågor, nämligen kyrkans ställning till de industriella och ekonomiska problemen ur social synpunkt.

Nämnden, vari skilda sociala och politiska åskådningar varit representerade, har avslutat sitt arbete och överlämnat resultatet därav till delegationen. Två mera utförliga promemorior, den ena utarbetad av biskop Billing och den andra av dr Natanael Beskow, giva uttryck åt en i grunden väsentligen överensstämmande uppfattning, ehuru på ett för de båda författarna karaktäristiskt sätt olika nyanserad i deras framställningar.

Därjämte har nämnden i tio korta teser sammanfattat, vad som ur en gemensam kristen synpunkt i några väsentliga avseenden kunde sägas om den förelagda frågan av personer, som eljest i ekonomiska och politiska frågor äro av olika meningar. Slutligen har nämnden föreslagit på biskop Billings initiativ, att kongressen skulle taga i övervägande upprättandet av ett internationellt forskningsinstitut för ett vetenskapligt bearbetande av de sociala problemen genom samarbete mellan representanter för etiska, nationalekonomiska och sociologiska synpunkter.

Delegationen har nu vid sitt senaste sammanträde beslutat att, utan eget yttrande, låta nämndens förslag och utredningar överlämnas till den internationella kommission, som skall förbereda framställningarna till kongressen, och som sålunda har att behandla de svenska förslagen såsom ett material. Till svensk ledamot i denna kommission utsågs biskop Billing med dr J. Lindskog som ersättare.

I fråga om de historiska läroböckerna har förberedande utredning föranstaltats. Den tillsatta nämnden, bestående av professor O. Nordenskiöld, Göteborg, dr Verner Söderberg och lektor W. Carlgren, framlade en huvudsakligen av den sistnämnde utarbetad historik över vad som på skilda håll gjorts för att rensa skolans historieundervisning från sådant, som vållar hat och falska föreställningar om grannfolk. Därjämte framlade nämnden förslag till ekumeniska mötet om ytterligare åtgärder. Även denna utredning beslöt delegationen att vidare befordra till Internationella bestyrelsen, som den 10 augusti tillsätter slutliga kommissioner för de olika spörsmålen.

Den svenska delegationen har följande sammansättning: representanter för statskyrkan: ärkebiskop Nathan Söderblom, medlem av internationella kommittén, biskoparna Hj. Danell, J. A. Eklund, Ludv. Lindberg och Edv. Rodhe, universitetskansler C. Swartz, dr Karl Fries, redaktör Erik B. Rinman, prof. Otto Nordenskiöld, rektor Manfred Björkqvist, dr Natanael Beskow, pastor Harald Hallén och kyrkoherde Jonas Lindskog. Suppleanter: biskop Einar Billing (för ärkebiskopen), pastor Otto Centerwall, pastor Gustaf Aalén, kyrkoherde Sam Stadener, justitierådet A. Borgström, fröken Elsa Brändström, dr Verner Söderberg, dr Otto Holmdahl, pastor Nils Dahlberg, pastor Bengt Jonzon, kyrkoherde Sam Thysell riksdagsman Viktor öhman och kontraktsprosten Otto Bolling.

För Svenska missionsförbundet: riksdagsman Sven Bengtsson, Norup, och missionsföreståndare J. Nyrén med dr K. H. Laman och missionssekreterare J. Lundahl som suppleant.

För Svenska baptistmissionen: redaktör J. Byström med rektor Benander som suppleant.

För metodistkyrkan: dr J. Julén, Överås.

Det svenska sekretariatet för ekumeniska mötet kommer liksom byrån för "Life and work" att under tiden från den 6 juni till den 31 augusti att inrymmas i Musikaliska akademien i Stockholm.

Havets miljontillgångar tillvaratagas.

Svenska fiskmjölfabrikerna, Ellös, lämna lantbruket ett gott handtag.

Sedan väl vid pass ett år har man då och då fått höra talas om att något nytt var i görningen någonstädes ute i norra skärgården. Nå platsen blev ganska snart preciserad. Det var Ellös det gällde, och man var i färd med att anlägga en fiskmjölsfabrik. Allmänheten kunde möjligen hava anledning tro, att det nu åter igen var frågan om någon ny fabrik för framställandet av gödningsämne från fiskavfall och överloppsfisk. Västkusten har ju en gång i tiden gjort ett försök i den riktningen, och alla lantbrukare i vårt avlånga land kände väl till västkustfabrikernas sillguano. Denna gången gäller det emellertid en annan sak. Visserligen vill man även nu giva jordbruket några av de förborgade skatter, som finnas i havet, men i stället för att göda åkrarna vill man nu göda kreaturen. Svenska fiskmjölsfabrikernas produkt är nämligen ett utmärkt fodermedel. I dagarna har visserligen anmärkning gjorts mot att använda fiskavfall vid utfodring av kreatur, ty man påstår, att köttet och till och med äggen bibringas en obehaglig bismak av fisk. Men då skall ihågkommas, att i de fall, som föranlett dessa anmärkningar, har man använt fiske i man skulle kunna säga allt för oförädlad form. T. o. m. det fiskmjöl, som utbjudes från de norska fabrikerna, är mindre lämpligt till kreatursfoder, enär det innehåller alltför hög procent olja. Den stora fördelen med fiskmjölet från Ellös är just, att det innehåller så litet olja. Fettprocenten är icke mera än 2½ och proteinhalten 70. Fiskmjölet är också fullständigt torrt och praktiskt taget luktfritt. Kreaturen komma därför säkerligen att med god aptit förtära det, och för svenska jordbrukare bör det bliva en verklig tillfredsställelse att äntligen ha fått en svensk vara, som fullständigt ersätter de importerade kraftfodermedlen.

Rörande den sedan några månader tillbaka i gång varande fabriken vid Ellös kunna följande uppgifter vara av mera allmänt intresse.

Under långa tider har önskemål om en fiskmjölsfabrik på västkusten funnits och åtskilligt kapital har offrats på försöken. Dessa ha hittills icke lyckats, men trenne styrelsemedlemmar i A.-B. Hugo Hallgrens Konservfabriker ha icke låtit sig avskräckas utan tagit itu med uppgiften. Det är herrarna konsul Gustaf Clase, direktör Humbert Dahlgren och direktör Nils Clase. Fabriken står nu färdig, men den skiljer sig från de äldre fabrikerna däri, att man nu på mekanisk väg får fram mjölet, under det man tidigare nått resultatet på kemisk väg. Denna senare använda förefaller vara fördelaktigare, då ju mjölet bliver verkligt rent och så gott som fritt från olja.

A.-B. Svenska Fiskmjölsfabrikerna startade med ett minimikapital av 75,000 kr., och man har nu i en nybyggde fabriksbyggnad monterat en press. Kapaciteten är vid gång dygnet om c:a 15,000 kg. mjöl pr dygn. Emellertid hinner man ej på längt när att utnyttja all den råvara, som står till förfogande, och det förefaller därför, som om vederbörande redan funderade på utvidgningar; sannerligen bra marscherat efter två månaders drift!

Utom fiskmjölet kommer fabriken att släppa ut ett hönsfoder, och dessutom får man som biprodukt en utmärkt olja, som användes vid härdning av stål, vid tvåltillverkning, och som kan användas t. o. m. vid margarinfabrikationen.

Fabrikens tekniske ledare är dr Humbert Dahlgren, och dess kommersielle chef direktör Nils Clase.

Södra Sverige.

Arbetsmetoderna vid skånegruvorna moderniseras. I dagarna återkom från England till Hässingborg gruvingenjör C. W. Grave, Gunnarstorp, i sällskap med de tre gruvarbetare, som av Höganäsbolaget för en tid sedan utsändes för vissa praktiska studier berörande modern gruvdrift. Sedan Skånegruvorna genom långvariga försök utrönt, att själva kolhuggningen och maskinerna kunde användas i deras kolfältsver, återstod att på ett praktiskt sätt inhämta bästa kännedom om i Skottland tillämpade arbetsmetoder i övrigt. Under tre månader ha de tre gruvarbetarna fått deltaga i hela systemets tillämpning därstädes och därigenom vunnit önskad erfarenhet. De anse systemet med säkerhet böra kunna tillämpas även i Skånes kolgruvor, om ock något modifierat efter här rådande förhållanden. Ingenjör Grave, som under fyra veckor studerat systemets tillämpning såväl i Skottland som i England, har kommit till samma resultat. Bergmästaren i södra distriktet A. F. Hedlund har efter på platsen tagen kännedom om förhållandena uttalat, att han för sin del finner systemet utmärkt och icke medförande större risk för arbetarna än det nu tillämpade.

Skånes äldste man har nu avlidit. På sin tid meddelade vi, att förre lantbrukaren Jon Persson i Björnbetan, Glimåkra socken, Skåne, fyllt 100 år. Enligt nu hitlända sverigetidningar har han avlidit. Han var född i Boalt den 25 november 1824. Vid 18 års ålder kom han i tjänst i Eskilstorp. 23 år gammal ingick han äktenskap med Elna Svensdotter från Åkarp och inköpte samtidigt ett torp i Björnbetan, vilket makarna innehade ända till 1908 eller i mer än 50 år. Det blev då överlämnat till dottersonen Anton Olsson, medan makarna flyttade till undantagsstugan. Hustrun avled för flera år sedan. På sin tid deltog Persson i kommunala och andra allmänna angelägenheter. Han var en av stiftarna av Glimåkra sparbank och tillhörde dess styrelse i 20 år. Jon Persson efterlämnade sex barn, sonen Per är sågverksägare i Småland och två söner äro lantbrukare, Nils i Hasslaröd och Sven i Knappstorp. En dotter är gift med hemmansägare Sven Larsson i Gamlarp, medan två döttrar varit bosatta hos och vårdat sin fader i hemmet. Persson var trots sin höga ålder vid en anmärkningsvärt god och själslig vigör. Det var först under de senare månaderna som syn- och hörselförmågan började förminskas.

En 101-åring. Här om dagen fyllde änkan Anna Brita Andreasdotter i Spångalyckan av Sandviks församling 101 år, omtalar en hallandstidning. Få äro de, som det förunnats att uppleva denna ålder, men ännu färre äro de, som i likhet med mor Anna Britta kunna uppnå densamma med så väl bibehållen andlig och kroppslig vigör. Minnet sviker henne visserligen i åtskilligt, men i stället är synen och hörseln så mycket bättre, att hon läser grövre stil t. o. m. utan glasögon. Hon inflyttade till Sandvik den 14 sistlidne mars jämte dotter och måg, och hon berättar, att hon förut under hela sitt långa liv varit boende i Frackebo i Kalva församling i Västergötland, undantagandes tre år, då hon hade tjänat i en grannsocken. Lön och arbetsprestationer voro då helt annorlunda mot nu. Mor Anna Britta hade hela 10 kr. i årslön jämte en del småpersedlar, och arbetsdagen räckte från kl. 4 f. m. till 10 och 11 på kvällen. Någon skolundervisning bestods henne ej, då hon växte upp. På egen hand lärde hon sig läsa innantill, och i konfirmationsskolan inhämtade hon kristendomens huvudstycken. Detta var allt. I hennes ungdomstid berättade hon vidare, fanns ej tillfälle till nöjen och förströelser som i våra dagar. Människorna arbetade med glättigt sinne och hoppfull förtröstan under de sex arbetsdagarna, och på söndagen tog man de enkla helgdagskläderna på och vandrade på obanade stigar den långa vägen till sockenkyrkan.

Modern galenskap. — Jag tror folk ä galna.

— Hur så?

— Jo, jag träffade här om da'n en bekant från landet, som farit till sten och gått på bio för att se Livet på landet!

AKTIEBOLAGET
Göteborgs Bank, Göteborg
Göteborgs äldsta bank, grundad 1848.
Eget kapital Kr. 78,750,000 (över 20 mill., dollars).
Svenskar i utlandet!
Önskar Ni en säker placering och god avkastning å Edra pängar, insätt dem å vår
KAPITALRÄKNING
varå vid insättning på 4 mån. uppsägning gottgöres 4% ränta,
Och på 12 mån. uppsägning gottgöres 4½% ränta.
Vi lägga varje halvår räntan till kapitalet, så att Ni får Ränta på Ränta.
Alla slag av Bankaffärer. Telegram adress: Götabank.

Jorden befolkad av människor för 12 milj. år sedan?

Sensationell upptäckt av Arizona-expeditionen.

Den felande länken var ute och spökade ett tag i vintras, men sedan har det varit tyst från det hållet. Nu har det emellertid kommit något nytt. Det rör sig nämligen om nya fynd av som det tycks ganska sensationell art. En vetenskaplig expedition har under sina forskningsståg i Arizona i en klippa av röd sandsten påträffat en av människohand inhuggen 20 fot hög bild av en dinosaurus. Bergväggen har nämligen någon gång i tidernas morgon överdragits med en tunn yta av järn. En mänsklig varelse har huggit tvärs igenom detta lager in till den underliggande sandstenen och på så sätt lyckats forma en bild av dinosaurus. Den del av sandstenen, som härvidlag kommit i dagen, har bjudit bästa tänkbara yta för figurens bibehållande genom tiderna. Den är alldeles ofärgad och praktiskt taget oförstörbar.

Fyndet är märkligt, inte därför, att konstverket i och för sig är av särskilt skön art, utan därför, att man härigenom skulle ha svart på vitt på att mänskliga varelser befolkat en fläck på jordytan betydligt tidigare än både vetenskapen och filosofien någonsin drömt om. Filosofien torde dock kanske inte bli så svår att övertyga, medan däremot vetenskapsmännen äro dess mer skeptiska. En engelsk fackman har till och med fällt det något egendomligt formulerade yttrandet, att teckningen visst inte föreställer någon dinosaur helt enkelt därför, att vetenskapens representanter veta, att dylika djur levde 12 miljoner år före människan.

Nu hör det emellertid till saken, att man på 100 eng. mils avstånd från inhuggningen i sandstensklippan funnit otvetydiga spår av en dinosaurus, nämligen fördjupningar efter en dylik bjässes imponerande stjärtspets. Att då en bild av en dinosaur hittas å en klippa, belägen så nära detta andra fynd, anser arizonaexpeditionens ledare, mr Samuel Hubbard, vara synnerligen graverande omständigheter. Och, tillägger han, de alternativ man har att välja på äro endast två, nämligen att människor verkligen funnits redan på dinosaurus' tid, eller också att dylika djur verkligen ännu levat kvar, då däggdjurens epok började. Skulle det sista nu visa sig vara fallet, vilket åtminstone förefaller troligare, är ju upptäckten inte mindre märklig för det, får man hoppas.

Stalin avslöjar Sovjets planer i Orienten.

"Imperialisterna" skola drivas bort från orienten. Olika metoder måste användas på olika håll.

Från Riga meddelades i dagarna till Deutsche Allgemeine Zeitung från tidningens dåvarande, vanligen synnerligen välunderrättade korrespondent:

Stalin har nu framlagt programmet för utdrivandet av "imperialisterna" från orienten i ett tal, som han hållit i universitetet för de orientaliska nationaliteterna. Rörande universitetets politiska uppgifter fastslog han, att studenterna representera femtio nationaliteter, och att de kunna uppdelas i två grupper. Den ena gruppen omfattar studenterna från Sovjetrysslands östra område, den andra studenterna från bl. a. Indien, Marocko, Kina och Japan samt de europeiska staternas kolonier. Därmed stode universitetet med ena foten i Sovjetryssland och med den andra i kolonierna och de ovannämnda länderna. De båda gruppernas uppgifter äro olikartade, sade han. Sovjetstudenterna hava till uppgift att konsolidera kommunismen i hemlandet. De revolutionära uppgifterna i Indien måste bestå i åstadkommandet av en förbrödring mellan arbetarna och den infödda bourgeoisien. En tid framåt måste man arbeta med nationella mål för ögonen samt lyfta imperialisterna och den mera förmögna delen av bourgeoisien ur sadeln. Endast en dylik allians skulle möjliggöra kommunismens seger. Emellertid måste kommunisterna, när de begagna sig av den nationella bourgeoisien, se till, att de kommunistiska grupperna icke upplösa sig, och att de, sedan imperialismen slagits till marken, måste övertaga kontrollen samt förhjälpa rörelsen till fullkomlig seger för den kommunistiska revolutionen. I Egypten och Kina är en annan taktik nödvändig. I vart och ett av dessa länder måste de nationella rörelsernas särdrag studeras och utnyttjas. I Marocko finnes intet proletariat. Därför måste de kommunistiska agenterna där ansluta sig till den nationella bourgeoisien under parollen: "En enhetlig nationell front." Sedan detta skett och imperialismen förintats, skulle kommunisterna samlas och organiseras i partier.

I Japan, slutade talaren, hade kommunisterna av allt att döma begått ett stort fel, emedan de där icke räknat med liknande faktorer och därför i förtid höjt ropet om åstadkommande av en sovjetregim i detta land. Universitetets uppgift bestode i genomförandet av det revolutionära programmet enligt dettas riktlinjer.

Farmarenas $26,000,000 kooperativa organisation i U. S. för marknadsförande av spannmål, som bildades för ett år sedan och då övertog 5 stora spannmålsbolag, befinner sig i finansiella svårigheter.

Fördelaktig Kapitalplacering
är att köpa Svenska Statens premieobligationer. Nordsvenska Kredit A.-B. Stockholm försälja dessa på förmånligaste villkor såväl kontant som pr. avbetalning. Ombud antagas, god provision erhålles. Tillskriv för närmare upplysningar
GENERALAGENTEN
Axel R. Mellander
325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

SPARA EDRA ÖGON
H. RUFUS ISAACS, D. O.
Ögon-Specialist.
Dufferin—Main, Wpg. Tel.: J6213

SVENSKA CANADA-TIDNINGENS UPPLYSNINGSBYRÅ
giver GRATIS upplysningar om förhållandena för farmarbetare, hantverks- och industriarbetare, arbetsförtjänster, lediga platser, platser som önskas, land till salu, priser på land, fritt homesteadland etc. etc.
Förfrågningar från Sverige och Förenta Staterna besvaras av
Svenska Canada-Tidningens Upplysningsbyrå
325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

PATENTER
Trade Marks—Copyrights
Fetherstonhaugh & Co.
Den gamla etablerade firman
36—37 C.P.R. Building,
Hörnet av Portage & Main St.
WINNIPEG
Vi kunna på det bästa rekommendera denna gamla och välkända firma. Skriv efter upplysningar.

KING GEORGE HOTEL
KING & ALEXANDER
Rum per dag eller vecka.
BÄSTA BETJÄNING
ALLT MODÄRNT
Pris: $1.00 och $1.50 per dag.

SCANDIA AND ABINGDON HOTELS
Abingdon Square, 8th Ave., Near 12th Street New York.
Bästa hotell för den resande skandinaviska publiken. Alla modärna anordningar för 2:dra och 3:dje klassens passagerare.
REKOMMENDERAS AV LEDANDE ÅNGBÅTSBOLAG.
Passagerare mötas på järnvägsstationen i New York vid ankomsten.

DR. LILLIAN A. CHASE
Graduerad från Toronto universitet.
Specialist i barnsjukdomar.
Invärtes medicin—sockersjuka inbegripet.
302 Westman Chambers, Regina, Sask.
Tel.: 8057 Mottagningstid: 10—12 f. m